gen, te weinig beseffen de meeste leden, dat zij lid zijn van een landelijke vereniging. Alleen een groeiende belangstelling voor de organisatievorm kan dit euvel opheffen, kan het zo dringend nodige contact tussen het Hoofdbestuur en de leden herstellen.

Vooral het voorstel om de contributie te verhogen deed veel stof opwaaien. Inderdaad is een contributieverhoging zelden een populaire maatregel en de vrees, dat deze maatregel tot verlies van leden zal leiden, is zeker niet ongegrond. Bij de behandeling van dit punt op de a.s. vergadering moet men echter vooral het oog op de toekomst richten en niet teveel stilstaan bij de ogenblikkelijke voor- of nadelen. Vergelijken we onze contributie met die van andere verenigingen, dan is de onze ontegenzeggelijk laag, te laag voor de ontplooiïng van een behoorlijke activiteit, in welke richting die ook gaan zal. De wervingskracht van een actieve vereniging is zeker groot genoeg om een tijdelijk verlies aan leden binnen korte tijd te compenseren. Het handhaven van de huidige contributie maakt een enigszins behoorlijke activiteit echter onmogelijk, wat eveneens ledenverlies tot gevolg heeft en voorkomt, dat velen, die nog buiten onze vereniging staan, zullen toetreden.

In leder geval mogen we verwachten, dat de afgevaardigden ter vergadering zich met elkaar en met het Hoofdbestuur zullen beraden op de toekomst van de gehele vereniging en niet uitsluitend op de toekomst van iedere afdeling afzonderlijk.

Het Hoofdbestuur is er zich van bewust, dat er veel kritiek geoefend kan worden op de voorbereiding van deze Vert. Vergadering. Het ontbreken van Natura en het, door de tijdsomstandigheden, te geringe contact tussen de bestuursleden onderling was hier echter niet vreemd aan. Zo was het b.v. niet mogelijk er tijdig voor te zorgen, dat de voorstellen en de begroting aan alle leden van de vereniging bekend waren. Wij doen echter een beroep op de leden en in 't bijzonder op de vertegenwoordigers begrip te tonen voor onze moeilijkheden.

Moge de a.s. Vertegenwoordigende Vergadering een periode van grote activiteit en bloei van de vereniging inluiden.

J. A. NIJKAMP.

## Paddenstoelen in het volksgeloof.

Over plantlore, de plant in het volksgeloof, is reeds veel geschreven. Minder bekend is echter, dat paddenstoelen in het volksgeloof eveneens een rol gespeeld hebben. Men spreekt dan niet van plantlore, maar van fungilore. Aan de wijze waarop verschillende volken zich het ontstaan van deze kinderen der duisternis — zoals ze wel eens minder poëtisch worden betiteld — gedacht hadden, willen we onderstaande regels wijden. Of deze studie —

de fungilore — al dan niet tot de mycologie behoort, zullen we niet in het geding brengen. De aandacht is ze zeker waard.

Toch moeten deze planten in den loop der tijden wel de belangstelling van de landelijke bevolking gehad hebben. Het valt onmiddellijk op, dat de sagen en legenden over 't ontstaan der zwammen veelal hun oorsprong hebben in Oost-Europa. Dit is op zichzelf niet zo verwonderlijk indien men weet, dat in deze contreien de paddenstoel o.m. als voedsel een zeer grote plaats heeft ingenomen. Ze werden voor den winter gedroogd of ingezouten.

Eigenaardig is, dat in ons land zo weinig hierover geschreven is. De weinige boekjes over paddenstoelen, die ons land rijk is, reppen hierover niets. Een uitzondering hierop is het bekende boekje van v.d. Ven „Het wondere leven der paddenstoelen", waar we menige interessante mededeling, dit onderwerp betreffende, kunnen vinden.

De behoefte om te verklaren is bij de mens een machtig ding. Hij zoekt naar de oorzaak van verschijningen en hun samenhang. Hij zoekt antwoord op duizenderlei vragen, welke hem van overal uit de wereld en in het leven worden voorgelegd. Het is deze drang waaruit als hoogste uiting de religie en de wetenschap zich ontwikkeld hebben. Ook het gewone volk heeft deze vorsersdrang, hoewel hier vaak een zoeken naar en de angst voor het demonische en magische veel invloed gehad heeft.

We weten hoe in vroeger eeuwen de boze geest en magische krachten een overwegende rol gespeeld hebben bij de verklaring van natuurkrachten en producten.

Gelijk het kind, dat naar het waarom van alle mogelijke dingen vraagt, zoekt de mens het raadsel van het bestaan te ontwarren. Zelfs de primitieve volken zijn er niet mee tevreden alles zonder meer te aanvaarden. Ze willen zien wat er achter alle dingen verborgen is. De natuursagen hebben in den regel niets anders ten doel dan te trachten een verklaring te vinden voor het waarom van een natuurproduct.

Hoewel veel interessants over allerlei, dit onderwerp betreffende, mede te delen is, willen we ons hier slechts bepalen tot de sagen en legenden, welke verhalen hoe paddenstoelen, volgens bepaalde volken, ontstaan zijn.

Tot op heden is het ons op onze speurtochten niet mogen gelukken iets hieromtrent in ons land te ontdekken. Willen we iets omtrent deze folkloristische kant van de mycologie te weten komen, dan dienen we ons naar andere volken, vooral in Midden-Oost Europa, te richten.

Hoe hebben zij het ontstaan van de paddenstoelen gedacht ?

Allereerst een sage, welke in de omgeving van Leipa verspreid is. Christus en Petrus gingen door een dorp en bedelden, omdat zij hongerig waren, om koeken of brood. Zij kregen hier en daar

voedsel en stapten welgemoed verder en kwamen tenslotte in een groot bos. Op hun tocht door het woud aten zij van het brood en de koeken, welke uit wit en zwart meel gebakken waren. Toen zij echter tijdens het eten van de zwarte koeken en broden stukjes hiervan uitspuwden of lieten vallen, ontstonden er paddenstoelen. Wat was echter het geval? Bekeek men ze, dan kwam men tot de ontdekking, dat het ongenietbare en giftige soorten waren. Vielen echter stukjes van het met wit meel gebakkene op de grond, dan ontwikkelden zich hieruit, U begrijpt het natuurlijk reeds, eveneens paddenstoelen; deze waren echter eetbaar.

De meeste legenden over het ontstaan van paddenstoelen hebben als hoofdmotief een treffen tussen den Heiland en Petrus over het door Petrus onrechtmatig verkregen voedsel, hetzij krakeling, vla, koek of andere lekkernij. Slaat men een Roetheense, Hongaarse, Poolse of Silezische legende op, veelal spelen deze twee personen hierin een rol.

We zullen slechts een enkele weergeven, omdat vele in wezen het zelfde schema behandelen en vaak varianten van elkaar zijn.

Een Roetheense legende luidt als volgt:

Petrus trad bij een krakelingenhandelaar binnen en stal een kleine krakeling. Toen hij buiten kwam zeide hij tot den Heer: „Willen wij verder gaan?" Daar hij de krakeling gestolen had, wilde hij verderop, opdat, indien de winkelier iets van de diefstal ontdekt mocht hebben, deze hem niet zou kunnen achterhalen. Zij gingen samen naar een bos en Christus legde zich te slapen. Petrus echter bleef opzitten. Christus hield zich slapende en deed zijn ogen dicht. Petrus ziende, dat de Heer niet naar hem keek, haalde de krakeling te voorschijn en begon ervan te eten. De Heer echter zeide tot hem: „Waarom blijf je zitten, Petrus?" Deze spuwde, om niets te laten blijken, het stuk krakeling uit. Toen Christus verder niets meer zeide en zich wederom slapende hield, stak Petrus opnieuw een stuk in zijn mond. Maar de Heer sprak andermaal: „Petrus, waarom blijf je toch zitten?" Zo dikwijls Petrus in het gebak beet, zo dikwijls stelde de Heiland hem een vraag en moest hij de afgebeten stukjes uitspuwen.

Zo langzamerhand had hij de krakeling aan stukjes en brokjes om zich heen gestrooid, omdat hij niet de gelegenheid kreeg ze te verorberen. Het resultaat was: hij bleef hongerig en had daarbij een krakeling gestolen.

Toen er dus niets meer over was, stond Christus op en vroeg: „Ben je hongerig, Petrus? Hier in het bos zijn paddenstoelen. Wanneer je hongerig bent, verzamel de zwammen. We zullen een vuur aanmaken en ze koken."

De volgende, meer bekende, legende verhaalt ons het ontstaan van de bekende morielje. In Silezië vertelt men elkaar het volgende over het ontstaan van deze zakjeszwam, welke het aanzien heeft van een spons en een gerimpeld voorkomen heeft:

Toen de duivel eens een kwade luim had, ontmoette hij in het bos een oud vrouwtje. Hij pakte haar beet, sneed haar in stukjes en strooide deze brokjes in het bos in het rond. Waar zulk een stukje neerviel, groeide een morielje op. Daarom wordt in die streek en ook elders een oud vrouwtje een „Morchel" (morielje) genoemd.

Volgens de bevolking van Gottschee (Krain) ontstaat de vliegenzwam niet uit zaden, uitgespuwd brood, koek, vla, maar uit schuim van het paard van Wodan. Hier springt de heidense oorsprong wel zeer in het oog, als men het ontstaan terug wil brengen op een voorvaderlijke godheid.

Het is zeer wel mogelijk, dat de andere legenden en sagen in de fungilore — zoals van de meeste andere mythen, sagen en legende eveneens het geval is — van de zelfde oorsprong zijn, maar in de loop der jaren met het optreden van het Christendom, gekerstend zijn en de oude godheden door heiligen van het Christelijke geloof vervangen.

Door de legende uit het Oostenrijkse gebied van Krain, welke hieronder volgt, waarin met name Wodan wordt genoemd, neemt deze veronderstelling zeer in waarschijnlijkheid toe.

We willen slechts in het kort de legende over het ontstaan van Amanita Muscaria (vliegenzwam) weergeven:

In de Kerstnacht rijdt Wodan op een wit paard met zijn gevolg en zijn honden, door duivelen opgehitst, door de bossen. Uit het wit-rode schuim, dat uit de neusgaten van zijn paard op de aarde valt, ontstaan — aldus de sage — in het volgende jaar de roodhoedige met witte plakjes voorziene vliegenzwammen.

Over het gisten van bier, dat, zoals we weten, eveneens door een zwam geschiedt (men spreekt, omdat het een zwam van lagere orde betreft, van een schimmel) bestaan meerdere verhalen, min of meer van mythologische oorsprong.

In Estland gaat het verhaal omtrent het schuimen van het bier terug op Noach. Men zegt, dat Noach met het schuim uit de bek van een zwijn voor het eerst bier tot gisten heeft gebracht. In het nationale epos van de Finnen vindt men ongeveer hetzelfde terug, waarin men vermeldt vindt, dat Ossmatar het schuim der beren bij zijn drank voegt.

In een andere sage, eveneens uit het Estlandse gebied, komt iets dergelijks voor. In dit verhaal is het de duivel, welke raad wist om gist te maken, toen het aan het nodige ontbrak om bier te laten schuimen. Hij maakte een ever wild, door zijn armen heen en weer te bewegen. Hij ging hiermede door, totdat het witte schuim te voorschijn kwam. Dit schuim gaf hij den mensen als gist.

Genoeg thans over het ontstaan van onze geheimzinnige vrienden. Veel is nog te vertellen over allerlei ceremoniën, handelingen en versjes, te verrichten bij het inzamelen van paddenstoelen en op ander gebied der fungilore. Wellicht komt dit later nog eens ter sprake.

H. KLEIJN.